

SOSU: Møde med borgeren

Formålet med dette forløb er at undersøge mødet med fremmede mennesker, deres livshistorier og kroppe. Hvad betyder vores minder og vores hjem, og hvilke genstande fortæller noget om et hjem og en person?

Når I har afsluttet forløbet har eleverne bl.a. arbejdet med:

- Begrebet intimitet
- At røre og blive rørt
- Kroppens aftryk

Kunstværker brugt i dette forløb

Stue i Strandgade med solskin på gulvet af Vilhelm Hammershøi

Animal Dialogues / I Wish You Well af Stense Andrea Lind-Valdan

Udarbejdet af SMK Connect

Klassetrin

Ungdomsuddannelse

Indhold

4 lektioner og 30 minutter

Maleri af Vilhelm Hammershøi

Stue i Strandgade med solskin på gulvet

Til fri brug

VÆRKTYPE

Maleri

TEKNIK

Olie på lærred

DATERING

1901

DIMENSIONER

465 x 520 mm (Netto)

Privatsfære

En kvinde sidder med ryggen til os i færd med noget, vi kun kan gætte os til. Hun er tydeligt lukket inde i sin egen verden med blikket rettet mod, hvad end hun har i hænderne. Solens stråler rækker ind i stuen gennem de store vinduer med de lette, lyse gardiner. Modsat tidens klunkehjem er stuen ikke fyldt med store møbler, malerier, tunge gardiner og farverige tapeter. Tværtimod er den næsten tom. Med sin måde at male rum på åbner Hammershøi op for fantasien og sanserne, så vi med det samme kan mærke lyset, atmosfæren og stilheden. Hammershøis værker er dækket af en form for drømmende tåge, som lader beskueren stille de spørgsmål, der nu en gang måtte presse sig på. Hvorfor er der tomt? Hvad er der bag døren? Hvad laver kvinden? Hvad er fortællingen? Netop det sidste spørgsmål gjorde, at mange i Hammershøis samtid ikke kunne se værdien i hans kunst.

Et malerisk rum

En stor del af Hammershøis produktion er interiører fra de lejligheder, han boede i gennem årene. Han brugte sine hjem som både atelier og motiv. Den absolut bedst kendte del af Hammershøis værk er gruppen af interiører med og uden figurer, malet i perioden 1898 til 1908. Her boede han med sin hustru Ida Hammershøi i en lejlighed i Strandgade 30 på Christianshavn i København. Det er Ida, vi ser rygvendt i maleriet.

Inspirationsord

- Intimitet
- Hjem
- Stemning
- Tomrum
- Lys
- Privatliv
- Sanselighed
- Det sjælelige gennembrud

Se et kort portræt om kunstneren.

Øvelse

Værket får mig (ikke) til at tænke på

🕒 15 minutter

Formål

At lade eleverne fordybe sig i ét værk gennem umiddelbar oplevelse.

At skærpe elevernes evne til at være værknære og dermed lægge mærke til flere detaljer og ting, som de ellers ikke ville lægge mærke til

At tydeliggøre, at et enkelt kunstværk kan opfattes på forskellig vis og sætte gang i mange forskellige associationer. Øvelsen understøtter dermed flerstemmighed. Øvelsen kobler det individuelle og det kollektive udsagn.

Sådan gør I

Lad eleverne kigge på værket. Del eleverne op i tremandsgrupper. Hver person i gruppen får en sætning, som de skal fuldføre ved at tilføje et ord eller en sætning:

- Værket får mig til at tænke på.....
- Værket får mig også til at tænke på.....
- Værket får mig ikke til at tænke på.....

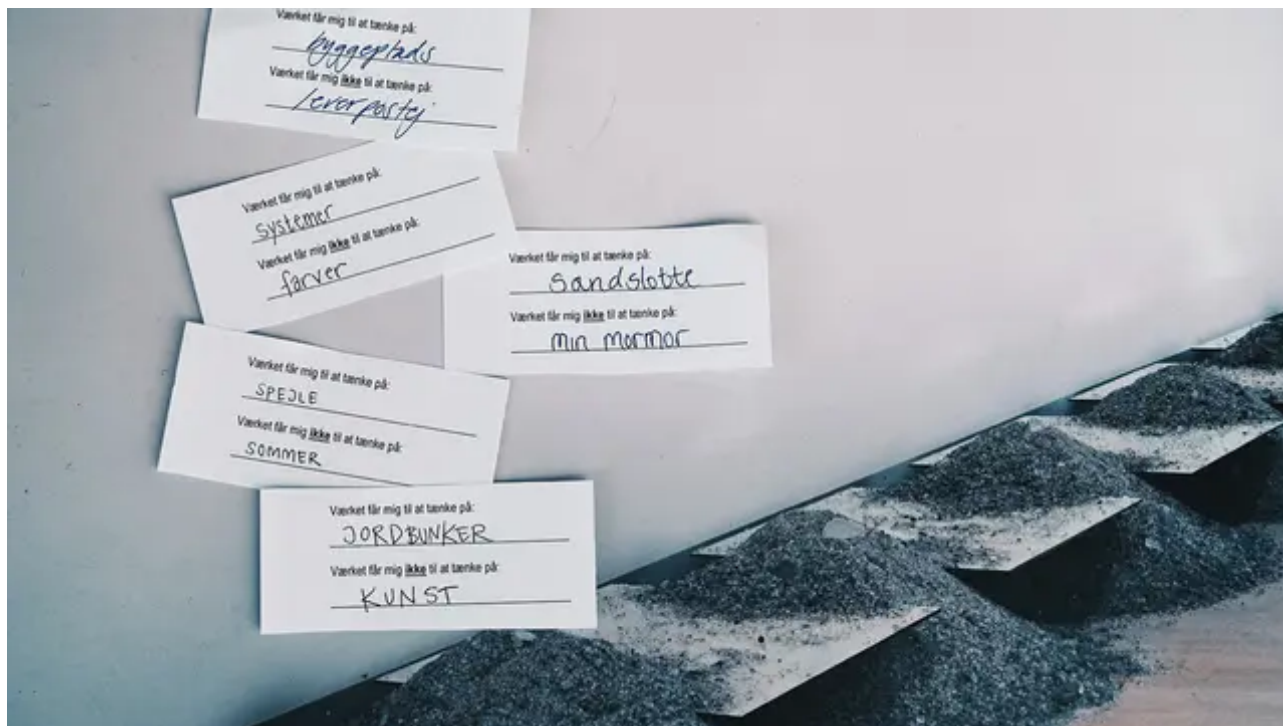
De skal ikke se hinandens sætninger. Når de har skrevet min. 5 sætninger, skal de opføre en lille fælles performance foran værket. De læser på skift en sætning op i ovenstående rækkefølge. Bed dem læse med høj og tydelig stemme. Deres ord nedskrives på et tomt papirark, så de kan bruges i en fælles opsamling. Resten af klassen opfordres til at betragte værket under oplæsningen, og se om de får øje på nye ting.

Opsamling

Tal med eleverne om, hvorfor de har skrevet, som de har gjort? Tydeliggør ligheder og forskelle. Marker kontrasterne.

Tal også med eleverne om, hvordan det var at skrive om, hvad værket ikke fik dem til at tænke på?

Tal med eleverne om, hvorvidt og hvordan de fik øje på nye ting i værket gennem oplæsningerne. Er der noget, resten af klassen synes mangler?

I SKAL BRUGE

- Et kunstværk
- Strips med sætninger
- Blyanter
- Papirark til opsamling på øvelsen
- OBS: Det er en fordel at have printet sætningerne ud i strips, så eleverne kan udfylde "tomrummet". (se bilag).

Opgave

At betragte og blive betragtet

⌚ Under 1 lektion

Med udgangspunkt i værket 'Stue i Strandgade med solskin på gulvet' fra 1901 af Vilhelm Hammershøi, sætter denne tegneopgave fokus på det nære/det intime, identitet, overvågning og grænser. Opgaven rammesætter en kropslig erfaring, hvor eleverne får en dobbeltrolle: De skal både tegne (betragte) og blive tegnet (betragtet).

Intimitet

🕒 30 minutter

Værksamtale

Inden tegneopgaven kigger I godt på værket. Lad eleverne sætte ord på deres umiddelbare oplevelse af værket. Stil spørgsmål og suppler gerne med din viden om værket. Du kan finde inspiration i værkteksten.

Tegneopgave

Placer eleverne i en cirkel i samme retning på gulvet, som et futtog, så de betragter hinandens nakke/baghoved.

Præsenter opgaven

- De skal tegne hinanden set bagfra, samtidig med at de selv bliver tegnet.
- Hav fokus på hoved og skulderparti og brug gerne hele papiret. Tegn ikke for småt!
- Har eleverne mod på det, så kan de lege med kulstiftens/blyantens muligheder for blødhed, hårdhed, skygge m.v.
- Opgaven foregår i stilhed.
- De får ca. 5 min. til at tegne.

Forklar, at det ikke handler om at tegne pænt – men om selve det at iagttage, dvs. at skærpe blikket gennem tegneprocessen. De skal altså blot tegne det, de ser. Når de er færdige, lægges tegningerne på gulvet som en lille udstilling.

NB

Opgaven peger blandt andet på det trygge rum som en afgørende faktor, når man arbejder med dialogiske og kreative processer. Der ligger en sårbarhed i dobbeltrollen; man kan ikke selv se betragteren, men føler sig ”rørt” med øjnene. Dertil blikkets magt: Hvem ser hvem? Gennem opgaven opnås en kropslig erfaring, der udfordrer intimsfæren, og ikke alle aldersgrupper eller grupper er villige til det. Omvendt kan opgaven i de rette, trygge rammer være lige præcis den

overskridelse, der skaber nye erkendelser og gør, at man bagefter betragter kunstværket og temaet i et nyt lys.

Opsamling

Den lille udstilling med elevtegninger kan bruges som udgangspunkt for en samtale om fx blikke og magt. Hvordan var det at lave denne opgave? Var det sværest at være tegner eller den, der blev tegnet? Hvad lagde de mærke til i tegneprocessen? Fx detaljer i hår, et spænde, en hvirvel...

I SKAL BRUGE

- Tegneunderlag
- Tegnepapir
- Blyanter/kulstifter

Kunstværker

Titel

Stue i Strandgade med solskin på gulvet

Kunstner

Vilhelm Hammershøi

Opgave

Hånd(af)tryk

🕒 1 lektion og 30 minutter

Læg nu trykt din hånd i min.

I opgaven undersøger I minder om betydningen af hænders berøring, og I skal bl.a. arbejde med leraftryk af hænder. Opgaven lægger op til refleksioner over det kropslige møde mellem mennesker og verden og aktiverer elevernes egne erfaringer.

Leraftryk

🕒 1 lektion

- Uddel ler til alle elever.
- Forklar, at de skal skabe deres ”berøring” som aftryk i ler.
- De skal tage udgangspunkt i de eksperimenter med egne hænder, som de netop har afprøvet.
- Det får de ca. 30 min. til at arbejde med leret.
- Når de er færdige, laves en udstilling med alle leraftryk.
- Lad evt. hver elev klippe en firkantet ”sokkel” i sort karton, som de kan stille deres aftryk på.

Opsamling

- Den lille udstilling med leraftryk kan bruges som udgangspunkt for en samtale, fx om mødet med kroppen og leret.
- Tal med dem om deres aftryk – hvordan er de kommet frem til dette udtryk, hvilket kropssprog kan vi aflæse deri?
- Tal med dem om, hvorvidt og hvordan de er blevet opmærksomme på kropssproget i det personlige møde med et andet menneske?

I SKAL BRUGE

- Ler (en håndfuld) til hver elev
- Vådservietter
- Evt. gummihandsker
- Sort karton.

Minder om hænders berøring

🕒 30 minutter

- Forklar eleverne, at I skal zoome ind på berøring og hænder.
- Bed eleverne om hver især at tænke på en berøring med hænder, som de har taget med sig. Måske de var giver, hvor de selv berørte – måske de var modtager, hvor de blev berørt. Eller måske situationen rummede begge dele.
- De må gerne lukke øjnene, hvis de vil.
- Giv dem et par minutter, og så samler I op.
- Start gerne med at dele et minde selv. Og spørg så, om andre vil dele deres minde?

Eksperimentér med hænderne

- De skal nu vælge ét af deres minder om en berøring ud (hvis de havde flere).
 - Hvordan vil det se ud, hvis de skulle vise det med deres hænder?
 - Giv eksempler på hvordan, fx som gengivelse af håndens form, eller måske ved at “loope” en bevægelse eller oversætte en følelse til en håndbevægelse?
 - Eksemplerne kan være konkrete eller abstrakte i udtrykket.
 - Giv dem tid til at eksperimentere og læg op til, at de kan drøfte deres overvejelser med en sidemakker.
 - Få et par elever til at vise deres eksperimenter, når de er klar: Hvorfor netop sådan – hvad har de fokus på?
-

Opgave

Kroppen som pensel

🕒 2 lektioner

"Det er på én gang et intenst nærvær af en konkret krop og samtidig et støvet spor af nogen eller noget. Kroppen er der, og er der ikke."

Opgaven er inspireret af kunstneren Stense Andrea Lind-Valdans serielle kropsaftryk *Animal Dialogues / I Wish You Well* fra 2016. Her bruger Lind-Valdan sin egen krop som pensel og arbejder selvbiografisk.

Eleverne skal i denne opgave undersøge deres egne kroppe ud fra 3 benspændskategorier:

Tilstand, kropsdel og materiale. Opgaven bevidstgør eleverne i at betragte kroppen på forskellige måder og undersøger kropsdelens og kropstypens symbolik. Herunder åbnes samtaler om krop og identitet, fordomme og berøring. Den kan laves individuelt og med små justeringer også i par eller grupper.

Kroppens aftryk

🕒 2 lektioner

Print og klip ord ud fra benspændsarkene (se bilag). Tilføj eller fjern evt. ord under hver af kategorierne: *Tilstand, kropsdel og materiale*.

Fremgangsmåde til kropsaftryk:

- Præsenter opgaven; I skal prøve at billedliggøre en tilstand med et direkte kropsaftryk.
- Du kan lade eleverne selv vælge *tilstand, kropsdel og materiale* eller lade dem trække benspænd fra hver kategori.
- Eleverne vælger to-tre grundstemninger eller tilstande, der kendetegner dem bedst som person. (Find evt. inspiration i benspændsarket med tilstande)
- Skab mindst én positur per stemning.
- Vælg hvilket materiale du ønsker at lave dit aftryk på. (Find evt. inspiration i benspændsarket med materialer)
- Hæng fx et stort stykke japanpapir op oven på et andet stykke tykt papir eller karton – da papiret er tyndt, smitter sværten igennem.
- Smør bodypaint (kropsmaling) på de områder, du vil tage aftryk af. (Find eventuelt inspiration i benspændsarket med kropsdele)
- Pres de sværtede kropsområder op ad papiret. Lav gerne flere tryk af samme kropsdel.
- Vælg minimum tre tryk ud og udstil dem i en seriel komposition.

Opsamling

- Tal med dem om deres aftryk – hvordan er de kommet frem til det udtryk?
- På hvilken måde er materialerne og motivet betydningsbærende?
- Kan det konkrete kropsaftryk læses på et eller flere abstrakte og symbolske planer?
- Er det et mere autentisk værk, man får ud af at lave direkte aftryk af sin krop på papir?
- Reflekter over sporene af den fraværende krop. Selv den fraværende krop er ladet med betydningslag, sanselige og emotionelle erfaringer.

I SKAL BRUGE

BILAG

- Kropsmaling
- Div. typer af materialer til aftryk (f.eks. japanpapir, pap, tekstil, millimeterpapir),
- Kraftigt karton
- Ark med benspænd

- kropstryk3.jpg
- kropstryk1.JPG
- kropstryk2.jpg
- Bilag Benspænd.pdf

Kunstværker

Titel

Animal Dialogues / I Wish You Well

Kunstner

Stense Andrea Lind-Valdan

SMK Connect gør den kunstneriske kulturarv levende og anvendelig for landets elever. Det sker via modulopbyggede, nøje tilrettelagte undervisningsforløb, der kan bruges direkte i underviserens planlægning.

Udgivet under CC BY-SA